

MAGYAR KURIR

Indult Bétsból, Pénteken Oktober' 11-dik napján, 1816-dik esztendőben.

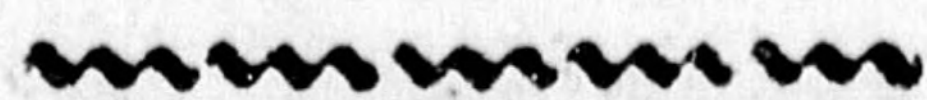
Olasz Ország.

Az Angliai Régens Princzné a' *Walesi* Hertzegné, vissza érkezett a' maga *Napkeleti* Török tartományokban való útozásából Európába, 's váratlanul *Porto d'Anzához* Sept. 15-dikén kiszállván, más nap' útját *Romába* vette, 's 17-dikhen a' Szent Atyának meglátására ment. — *Romából* a' *Comói* tó mellett lévő falusi szép majorja felé utazott-el.

Romában való mulatása alatt, *Szent Mihály Fő Angyalnak* márványkőből való állóképével kedveskedett a' Szent Atyának ő Hertzegaszszonysága. *Palestinából* hozta magával.

Anglus Kapitány *Aylmer* több Anglus tisztekkel egygyütt a' kik 173, *Algiriából* kiszabadított Romai Státusbéli keresztény rabszolgákat hoztak vissza, a' Szent Atyának hémútattattak, 's igen kegyesen fogadtattak. Megköszönte nékiek azt a' jó tselekedetet, mellyet ezen alkalmatossággal az Anglusok a' magok fegyvereik által a' Romai alattvalók eránt bizonyítottak. —

A' hazájokba visszaérkezett volt-rabszolgákat most előre ispotályba szállították-bé, a' hol ájtatoskodással töltik idejeket adig, míg a' meghatározott napon (a' következett kedden) a' Szent - Maria - alla - Minérva' templomában Szentséggel élvén, onnét közönséges processióval mentek-bé a' Szent Péter' templomába.

A' Szent Atya Sept. 23-dikán néhány Kárdinálisokat nevezvén-ki, ennek alkalmatossággal ilyen beszédet intézett a' maga titkos *Consistoriumában* az öszszegyülekezve volt Kárdinálisokhoz: — “

„Tisztelendő Atyafiak! Azon sok és nagy bizonyságok közzé, mellyek a' keresztény Religiónak mennyei származását legfényesebb világosságban megmútatják, mint tudjátok igazságosan számláltatik az a' tsudára méltó és meggyőzhetetlen lelki erő, mellyel a' keresztények az Evangyéliumnak nem tsak parantsolatait hanem tsak tanátlásait is követvén minden földieket megvetnek, 's a' buzgóság által a' Religiónak terjesztésében lelkesítettvén, a' vad népeknek igen messze lévő tartományokat meglátogatják, hitelfeletvaló szenvedésekre kiteszik magokat, magokat semmi veszedelmek által elrettenteni nem engedik, 's készebbek a' legkegyetlenebb kinoztatásokat sőt a' halált is ingadozás nélkül való álbátatossággal kiállani, mint sem hogy a' Kristusnak szeretetétől 's az ő nevének vallásától 's hirdetésétől való elállásra, magokat réá vétetni engednék. Ezen erős lelkűségnek, melyről beszélünk, már sok ízben a' legditsősebb és legnevezetesebb példáit mútatta a' mi *Khinai* Szentégyházunk, 's ezt nem régen is nagy ditsőséggel megújította. Mint-hogy, midőn egy igen terhes 's még most is kegyetlenkedő égi háború ütven-ki ellene, az Evangyéliumi igazságnak ellankadni nem tudó hirdetői 's még mások is, kik az ő fáradozossok által már a' mennyei igaz-

ságnak megesmérésére jutottak vala, készebbek valának számkivettetésnek, tömletzetetésnek, és kizoztatásnak szenvedésére sőt halálra is, hogy sem a' szent Religiótól elállottak volna. Különös dicsérettel említenünk illik itt ezek között a' mi Tisztelendő Atyánkfiát, Frantzia származású *Düfresne Taurinus Gábort*, Tabracai Püspököt, 's *Che-schuen* tartománybéli Apostoli Vikáriust, a' ki is 39 esztendeig nagy szentséggel folytatta *Khinában* egy Évangyéliumi munkásnak foglalatosságait. Ő azért, hogy az Isten' beszédének idvezítő magvát, nagy előmenetellel messzire és szélesen elhitezte vala, a' *Khinai* birodalomból számkivetésbe küldetteté. De ugyan azon országba, melyből őtet a' pogány vakbuzgóság elkergette vala, ismét vissza hívá a' keresztényi szeretet. Viszszatérése nem soká kinyilatkozék, ő felkeresték, megfogatták, 's vasra verettvén ítélőszék eleibe hirtzoltaték. A' *Mandarinusok* nem várt barátsággal fogadák, 's ulla a' vasat azonnal levétettetni parantsolán minden kigondólható kedveskedésekkel 's bizelkedésekkel megtetézék őtet. Hakem ez a' barátságmútatás tsak színlés és csalárdkodás vala; a' *Mandarinusok* ezen timesterkedés által a' Tisztelendő Atyát tsak ketsegtetni és arra venni iparkodtak, hogy a' keresztény hitet tagadja-meg. Az alatt, míg velle e'képpen, minden törvényszéki forma nélkül szeretettel és barátságosan beszélgettek 's eleibe minden féle kérdéseket tettek volna, használta a' Püspök az alkalmatosságot, gyakran és sokat beszéllett a' *Khinai* szokásoknak gyávaságáról, a' keresztényeknek ártatlanságáról, 's a' keresztények' Religiójának igasságáról. A' *Mandarinusok*, szájokban mézet de szívekben halálos mérget hordozván, egy oldalszobában két embert dugtak vala el, azért, hogy a' semmi veszedelmet nem gyanító Püspöknek szavait felírják. Ezen titkosan, 's mint mondják, hiteszeggel készült irásokkal, a' *Che-schueni* tartomány Vice-Királyá-

hoz vitték a' Püspököt, a' ki őtet halálra ítélte. A' Tisztelendő Atyát a' felső ruhájától azonnal megfosztották, 's a' vesztő helyre hirtzolták, a' hol véghetetlen sokaságsereglett vala özsze. Ugyan ezen helyre még más 33 keresztényeket is, kik magokat a' keresztény hittől semmi kizoztatások által elvonattatni nem engedték, hirtzoltak vala ki rettentő kínzó készülékekkel a' hóhérinasok, a' hol tudókra adta nékiek egy Mandarin, hogy keresztény hitüket tüstént megtagadják, mert különben mind fel fognak akasztatni. A' keresztények ezen fenyegetődzéseket megvetvén, átaljában kinyilatkozatták minnyájan, hogy ők készek a' Kristusért meghalni, 's térdre esvén esdekelve kérték a' Püspököt, hogy büneiktől őket oldozza-fel, 's az utolsó áldással erőssítse 's vigasztalja-meg. A' Püspök telyesítette kérésseket, intette kevés szókkal, hogy kövessék az ő példaadását, 's odatartotta fejét a' hóhérnak, a' ki azt egy tsapással elválasztotta a' testétől. Így halamag az Ur' szemei előtt dicsősségesen, a' mult esztendőben September 14-dik napján a' Tabracai Püspök, kinek halála a' mi szívünket mélyen megsebhette, 's bennüket az anyaszentégyháznak régi idejére vissza helyheztetett. A' keresztények, kikről feljebb emlékezünk, a' kötél által való megölettetéstől megkiméltvén a' tömletzbe vissza taszítottak 's végezetre számkivetésbe küldettettek. Két aszszonyemberek lévén közöttök véletlenül engedelmet nyertek vala a' hazájokba való visszatérésre, de a' kik ennek oly kevéssé örvendettek, hogy inkább közönséges módon és halható szóval bánkodtak azon, hogy attól a' közel való és fényes alkalmatosságtól megfosztattak, a' melly őket az örökké való dicsősségre eljuttatta volna. Hogy pedig a' Tabracai Püspöknek megölettetése a' több keresztényeknek meg nem szűnő rettentetésekre szolgáljon, az ő feje karóra szúratatott, 's melléje ilyen irás tétetett: *A' keresztény Religióznak Hirdetője és az*

Európai Püspök. Ugyan ezen irás tétetett arra a' ládátscára is, a' melybe későbbre ez a' Fő bététetvén, mind azokon a' helyeken, a' hol az ezen Püspök által tanított keresztények laknak, széllyel hordoztatott. A' Püspök' véret a' keresztények felszedvén, a' szomszéd városokban és falukban lakó hívők között kiosztották, a' kik azt leg nagyobb tisztelettel és gondviseléssel tartják. A' holt test körül, a' melly barom nap' és éjjel hagyatott a' vesztőhelyen, az alatt szünetlenül strázsáltak a' keresztények, 's akkor azt, ezen helytől nem messze, kegyesen eltemették. Nem kételkedünk mi az eránt, hogy, Tisztelendő Atyafiak, azon az álbátatosságon, mellyel a' Tabracai Püspök a' maga életét feláldozta, ti is tsudalkozván, az igaz keresztény anyaszentégyháznak ezen győzedelmeskedésén, véllem égygyütt nagyon örvendeztek. Hanem tsakugyan az illendőség kívánnya töllünk, azt, hogy várjunk még hitelesebb *documentumokat* ezen ditsősséges tselekedetről, előbb, hogy sem ezen kegyes és álbátatos embernek mártírságáról, az Apostoli Szent Széknek törvényei szerént ítéletet tennénk. Hasonló okra nézve jónak lenni gondoljuk, hogy a' Kristus anyaszentégyháza' más bajnokjainak, a' kik *Khinában* a' magok hitekért megölettettek, előbeszélését mostanában halgatással elmellőzzük. Tsak *Fchao Augustin* nevű paprol nem múlathatjuk-el emlékezni, a' ki minden kínoztatásokban rendkívül való álbátatossággal viselte magát. A' Biró megintette őtet, hogy kimélje meg a' maga idős testét (az ember 73 esztendő) 's azon kínoztatásoktól, mellyeket különben sem állhat ki, mentse-meg magát. Hanem *Augustinus* a' maga álbátatosságától el nem távozván, azért kitsufoltatott, 's a' talpa kegyetlenül megveretett, 's azután így szollott hozzá a' Biró: — "*Na, Augustin, hát még sem gondoskodik felölled semmit a' Jéusod?*" — „*De bizon gondoskodik, így felelt a' kegyes pap, midőn erőt ad arra, hogy mind ezeket elszenvedhessem.*" — A'

Biró ezen szovakért nagyon megmérgeződ-
vén azt parantsólta, hogy az ábratját ver-
jék, melly miatt néhány napok múlva ki-
múlt szegény a' világból. —

„Ezeket akartuk, Tisztelendő Atyafiak, közleni veletek, hogy abból az örömből részesittselek benneteket, mellyet nekünk a' rajtunk fekvő 's tsaknem leroskasztó gondoknak hitelfelett való terhe mellett is, azoknak a' ditsősséges tselekedeteknek, mellyekre a' *Catholica Religio* a' maga követőit *Khinában* felbuzdította, hallására érzünk. Nagy reménséget nyujt ez nekünk arra, hogy a' könyörülő isten a' maga szolgáinak vére által megengeszteltetvén, azokat az inségeket el fogja háritani, mellyet nem tsak a' *Khinai*, hanem az egész anyaszentégyház szenved. —

„A' melly örömet mi a' Tabracai Püspöknek 's a' *Catholicus Khinaiaknak* említett győzedelmeskedésekből vettünk, ugyan olyan örömet okozott az előttünk volt boldog emlékezetű Pápának VI-dik *Piusnak*, az a' győzedelmeskedés, mellyet a' Kristusért *Tunkinban* megöletett keresztényeknek vére nyert. És valamint ez a' Pápa akkor, a' mi *Tunkini* anyaszentégyházunknak tselekedeteit a' *Consistoriumban* előbeszélvén, hogy a' maga örvendezését annál nyilvánóságosabban kimútassa, 's mint valami bizonyágtétel által megbizonyítsa, néhány, különös virtusokkal tündöklő embereket, *Kárdinálisi méltoságra* emelni, szükségesnek lenni gondolt: úgy mi is most ezen a' napon, mellyen néktek a' *Khinai* anyaszentégyház' új ékességeiről hírt tetünk, hogy ezen innepet annál örvendesebbé tegyük, meghatároztuk, hogy a' Romai anyaszentégyháznak részszerént néhány Kárdinálisait kihirdessük, részszerént annak néhány Kárdinálisokat nevezzünk, kik nekünk, önnön megkölömböztetett érdemeik által nem kevesebbé, mint a' Kristusban igen szeretett Monárkhák által, ajánltattak. Mi ugyan minnyájokat egyszersmind kívánnók felékesíteni a' *Szent Purpurával*: hanem,

minthogy némelyekre nézve még egy kevés ideig varakoznunk kell, erre nézve addig is, más nébányakat számlálunk ezúttal a' ti Fő melloságú Collegiumotokhoz. Ezek a' következők: —

„Don - Pedro - de Quevedo - y - Quintana, Spanyol országban Orensei Püspök, kit mi a' folyó esztendőben Martzius' 8-dikán volt Consistoriumunkban *in pectó* fenntartottunk és most kihirdetünk —

„Don Francisco - Antonio - Cebrian - y - Valda, Indiai Patriarkha —

„Gróf Weinsbergi Trauttmansdorf Thaddéus Mária, Olmützi Érsek —

„Paoló - Guiseppe - Solaro, Piemontban Aostai Püspök. —

„Ezekhez foglaljuk még Hertzeg Salm Xaver Ferentz Tisztelendő Atyánkfiát, ki is, valaméddig a' Romai Rotának Auditori hivatalát viselte, magának a' maga' fedhetetlensége és igasságos volta által igen szép hírt-nevet szerzett, 's a' maga' szüntelen tartó, még a' viszontagságokkal telyes időkbén is meg nem változó hűségéért, az előbbeni Pápa VI-dik Pius által 's általunk is örökké és különösen szerettetett 's betsülte-tett; azóltá pedig, hogy a' Gurki Püspökség (Karinthiában) réá bízott, a' pásztori virtusokkal annyira tündöklött, hogy mi telyességgel nem kételkedünk azon, hogy az a' méltóság, mellyet mi ő néki adunk, az Austriai Császárnak a' mi Kristusban igen kedves fiunknak Ferentznek is kedves lesz; a' mint is hogy mi, arra is örvendezéssel használjuk ezen alkalmatosságot, hogy ezen Monarkhának legbelsőbb haladatosságunkat nyilatkoztassuk abban a' munkában való nagy részvételeért, mellyet ő és a' több Szövetséges Hatalmasságok arra fordítottak, hogy az Apostoli Szent Széktől és tőlünk elszakasztott tartományokat nekünk vissza szerezzék. —

„Mit gondoltok tehát? — Mi, a' mindenható Istennek, Péter és Pál Szent Apostoloknak, 's tulajdon magunknak hatalma

által, a' Romái Szent anyaszentegyház Kardinalis Papjainak lenni kinyilatkoztatjuk: — Itt ismét szórolszóra felszámlálja ő Szentsége a' feljebb nevezett új Kárdinalisoknak neveit, 's azután így rekeszti-bé szavait: —

„Minden szükséges és megkívántató *dispensatiokkal, derogatiokkal, és clausulákkal*. Az atyának, fiunak, és szent leleknek nevében.“

Ugyan ezen Consistoriumban hirdetteki ő Szentsége több más Érsekeken és Püspökökön kívül, a' Velencei Patriarkhát *Milesi*, a' Sz. Pölteni Püspök *Bankesreiter*, és a' Székes Fejervári Püspök *Vurum* ő Nagyságokat is.

Frantzia Ország.

Lanklan nevü traktér, a' kit azért állítottak vala itélőszek' eleibe, hogy a' Királyi ezüst asztali készületek' *Leblanc* nevü komornyikjának a' múlt Majus' 13-dikán azt mondotta volna, hogy bintsen *egér követ* a' Király' tányérára, hogy étetődjek-meg, a' múlt Sept. 23-dikán az esküttek' itélőszeke által feloldoztatott a' vád alól, azért hogy nem gyözheték-meg egészszen arról, a' mivel vádolták.

Rennes városából így irtak Sept. 24-dikén: — „A' *Chateaubriand*' könyvéből, melynek kiadása által a' Királyt megharagította, 19 dikben ide is megérkezett egy kötés, de 2 óra múlva réá küldött a' Préfektus a' könyvárusra, hogy vigyázzon magára, és tartsa magát az ilyen könyveknek eladattatásokról szálló törvényekhez. Itt lát nem adhatták-el ezen könyvet, melynek azoközben már a' megczáfolása is kijött, ily czim alatt: A' *Chateaubriand* úr *tévelygéseinek megczáfoltatása*, *Marmet* által.

Minthogy találtattak olyan újságok, a' kik kétségbe hozták azt, hogy a' Frantzia Király és a' Nagy Britanniai Régens Priacz, a' Nagy Hatalmasságok által Párisban, tavaly Sept. 26-dikán kötött Szövetségbe belé állott

volna, tehát már most azok az Akták is kijöttek a' közönséges levelekben, mellyek által magokat a' nevezett Monarkhák ezen szövetségre nézve kinyilatkoztatták. A' Frantzia Király' nyilatkoztatását így adjak elő: — "Minthogy ő Felsege a' minden Oroszok' Császára, a' közte és az Austriai Császár 's Prussus Király között Parisban a' folyó 1815-dik esztendőben Sept. 26-dikán kötött Szövetségnek 3-dik cikkelyeszerént engem' meghívott, hogy ezen kötésbe álljak belé, tehát közönséges módon kinyilatkoztatom, hogy azon szent Principiumokat, mellyek ezen Kötést sugallottak, megismerem, azoknak követesere magamat lekötölezem, által látván azt, hogy melly fontos dolog legyen a' nemzetek' boldogságára az, hogy ezek az igazságok az emberi nemzet' sorsához jövendőre nézve egész befolyással lehessenek. Paris, Nov. 19-dikén, 1815. — "

„Lajos.

Nagy Britannia.

A' Régens Princz nyilatkoztatása a' mindjárt említett szövetségre nézve, ez: — "Carltonhouse, Oktober 6 dikán, 1815. Vala szerentsém a' Császári Felseged' levelét 's a' Felseges Hatalmasságok között Parisban, 1815 ben Sept. 26-dikán kötetet Szövetséget venni. Minthogy a' Britanniai Constitúciónak, mellynek én a' Király' az én atyam' nevében való oltalmazására hívatatva vagyok, formálitássai nekem meg nem engedik azt, hogy ezen kötésbe formászerént való módon belé álljak: tehát azt az eszközt választottam, hogy ezen nyilatkoztatásom által jelentsem ki, hogy én azon principiumokban, mellyek abban a' kötésben kifejezettek vagynak, 's a' mellyek szerént az azon kötés alá neveiket feljegyzett Hatalmasságok, a' keresztény vallásnak isteni parantsolatait a' magok társasági és politikai egygyüttvaló közöüléseik' változhatatlan reguláivá tettek, 's ezek szerént azt az osszetsatolodást, mellynek a' keresztény nemzetek között fennállani kellene, meg-

erössíteni kívánnyák, egészszen égygyet értek. Mindenkori iparkodásom leszen, magamat azon állapotban, melybe az isteni gondviseles helyneztetni méltoztatott, ezen szent principiumokhoz szabni, 's Felseges Szövetséges címet mind azokban az eszközökben elősegélleni, mellyek az emberi nemzet' békességét és boldogságot elő mozdíthatják. — "

„György, Régens Princz.

Lord Exmouth már másod rendbeli tudósítás is érkezett Londonba, a' mellyet ugyan még nem hirdettek vala ki hivatalszerént, de még is tudtak belőlle annyit, hogy az Algiriával való környüllásos és vég alkut Sept. 2-dikán már aláírta volt a' Dey. Hogy addig is késett, az okozta, hogy a' Dey nem akart két Spanyol foglyot kiadni azt mondván, hogy azok ő nálla lünős tettjeikért, 's már régibb időktől fogva viselnék a' fogságot. Végezetre tsakugyan kiadni kénytelenítették ezeket is.

Londonban olyan hírt terjesztettek el, hogy Lord Exmouthnak az Algiriai kikötőhelybe való megérkezese előtt egy Frantzia Fregát lett volna ott, mellynek Kapitánya a' Dey vel valamelly alkudozást folytatott, 's az Anglus hajós seregnek odavaló közeli-tésekor onnet azonnal kivezett, a' nélkül, hogy magát arra ajánlotta volna, hogy a' tsatában az Anglusokat segíteni fogja, sőt hogy ugyan ez a' Frantzia Kapitány a' tsatának elvégződése után is meg tsak szerentsét sem kívánt az Anglusoknak a' győzelemhez.

Fulton, az az Amériikai postahajó, melyről már írtuk, hogy Ney - Yorkból a' nagy Océán usra kivezni készül, ezt a' próbát már megtette, és Amérikától 22 napok alatt Angliába megérkezett. Itt ketsegkí-vül szénnel megpakodván, innét evezését a' Cronstadti kikötőhely felé fogja folytatni, 's ott magát Sándor Császárnak is megmutatni, a' mint arról, az ezen gőzzel való hajós mesterségnek feltalálója a' boldogult Oberster Fulton ígéretet tett volt. A' mi-

nek telyesítésében őtet magát a' halál megakadályoztatta, azt a' követői már most telyesítik.

Frantzia országban úgy megsokasodtak az Ánglus útasok, hogy a' Frantzia írók a' dolgot természetesen akarván kifejezni, gyszollanak: *London Párisban van. Párisnak* minden utzáit, hintóban, lovan, és gyalog sétáló Ánglus férfiak és asszooymeberek lépik-el. Az Ánglus asszooymebereket egyszerre megismerhetni az ő rövid szoknyájokról, 's átaljában az ő egész öltözéssek' módjáról. Némelyekre nézve megismerhetik, hogy gazdálkodásbéli tekintet is ingerli őket Londonnak Párisval való felteselésére, mert egyátaljában igaz az, hogy *Parisban* sokkal óltsobb az élet, mint *Londonban*.

D á n i a.

Kopenhágában négy Amériikai Matrózók fogattattak el, éppen mikor induló félben voltak. Ők Kapitányoknak adták ki magokat; 's kérdőre vonattatás után úgy jött ki, hogy egy Baltimoréból Triestbe indult hajóhoz tartoznak, mellyen 212,000 Tallért érő summa volt aranyban és ezüstben. A' tengeri utazás közben több társaikkal együtt, mindössze tízenhárman a' Kapitányokat meg ólték, és a' hajót *Norvegia* felé fordították, mellyet ott el adván meg osztottak a' pénzből. Az el fogattatott hajós legényeknél jó nagy summa pénz találtatott aranyban és ezüstben, 's kettő közülök egy tereh tükört vásárolt volt meg,

oly szándékkal, hogy azt a' belsőbb tengerre vigyék.

Német Ország.

Frankfurti tudositások szerént öszve gyűltek ezen holnap 1-ső napján minden Követek, kik a' Német Szövetségre rendeltettek, a' Gyűlés helye volt a' a' Thurn és Taksisi Hertzeg' háza.

Svetrza és Norvégia.

Az *Amériikai* egyesült Státusok és *Svetzia* között, kereskedesbéli egyezés kötött, mellyet Státus Minister Grof *Engeström* és Status Tanátsos Grof *Mörner* valamint szintén az *Amériikai* meg hatalmazott Biztos *Russel* Ur, aláirtak Stokholmban. Ezen utolsó Kopenhágába indult egy hasonló kereskedesbéli egyezés kötése végett. —

A' mult 1815-ik esztendőben Kapitány *Solling* elintezése által fel találtatott és az a' szerént készült fedeles Csónakok mind inkábbinkább kezdenek közönségessé lenni *Norvégiában*. Már most tsúfságból koporsóknak nevezik az eddig használtatni szokott fedeletlen Csónakokat, mivel azokon oly sokan találták sirjokat az ez előtti Századokban. Azt tartják a' Halászok, hogy ezen *Solling* Csónakjain nem lehet félni semmi szerentsétlenségtől 's ebből az okból a' leg nagyobb szélvész alatt is a' tengerre indulnak. A' Király, a' Fel-találó eránt való háládatosságból, a' tenger partonn *Edvag* és *Lodshavn* között, egy emlékeztető oszlopot emeltetett.

Okt. 8-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzédulában 326 forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — krt.

Okt. 9-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 324-1/4 forintot,
— egy Császári aranyért 15 fl. 8 kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 15 krt.

Okt. 10-ik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 323 — forintot. —
egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 7 kr. adtak —

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Budai közönséges levelekben ezeket olvassuk: —

„*Ferdinandus* ó K. Fő Hertzegsége Magyar ország' Kommandirozó Generálissa, katonai hivatalos szolgálatjából útozásra indúlt e' hónap' 4-dikén Magyar országnak alsóbb részeire, az ott fekvő katona seregek' s minden fegyveres intézetek' állapotjának gondos megsejtelésére. Célzásaszerént *Ketskemeten, Szegeden, Mezőhegyesen, Aradon, Gyulán, Nagyváradon, s Debreczenen*, és innen *Szolnokon* által, vissza *Buda* felé, fogja tenni útazását. Elin-dúlása előtt, *Oktober* 2-dikén olyan hadi gyarkorlásbéli próbát tartatott ó K. Fő Hertzegsége a' *Rákos mezején Pest* mellett, a' *Budan, Pesten*, s a' környéken lévő fegyveres sereggel, a' milyen itt mostanság nem szemléltetett. A' katonai fordulásokat kommandirozta a' Fő Hertzeg' felügyelése alatt *Báro Csollich* Brigadiros és Generálmajor Úr. Ezek a' fegyveres csapatok voltak jelen: Az *Esterházy* gyalog Regimentjéből 8 Kompániák; a' *Járossy* Granadiros Battalionjából 6, a' *Wayderéből* 4, a' *Piretéből* is 4 kompániák; a' *Lotharingiai* Hertzeg nevet viselő *Vasas* Regimentjéből egy, a' *Nostitz* könnyű lovasai között is egy osztály. Végezetre két pattantyus Battériák. A' fordulások a' *Hatvani* linea és a' *Rákos* hídja között mentek véghez. Az idő szép volt; a' mezőt ezerek' sokasága borította el. A' seregek, valamint Fő vezérjek várakozásának tökéletesen megfelelték, úgy minden fő, közép, és alsóbb rendű nézőknek szép idő töltésre szolgáltatott alkalmatosságot. Nagyon nevelte az egésznek fényességét az ágyuk' durrogása.

Tudományos Dolgok.

„*Zágrából* 4. Sept. 1816. A' *Zágrabi* Kir. *Academiának* Palotájában Aug. 2-

dikán tartatott a' szokott próbatétel a' Magyar Nyelv és M. Deákságból. Ez hasonló-nak látszott lenni a' szokott *Defensiok*hoz. Meghívattattak, és meg is jelentek erre számos *Hadi*, s *Porlgári*, a' Magyar Nyelvben jártas *Hivatalbeliek* és az *oskolai Tanítók* közül, kiket azon nap önnön foglalatosságok vissza nem tartóztatott. A' tanuló *Ns Horvát Ifiak* jelesen kimutatták magokat először a' *Declamatoria* gyakorlásban *Rochefoucault Maximáischerént* külömbféle erköltsi dolgokról; azután e' *Chrestomathia* Magyarázásából; a' *Romai* és *Német* nyelvből magyarra tett folyó fordításból; a' *Helyesírás* szerént való hamarán *Dictálásból*; végre a' *Literaturának* elmélkedő részéből *Thésések* szerint. Mindnyájan helyesen feleltek, és a' feltett *Summából*, mellyet *T. Tudós Rácz István* Úr, ezen *Tudomány*nak *Professora* az ittvaló *Ifiúság* serkentésére esztendőnkint szokott adni, *Jutalmat* nyertek azonnal *Nemes*, és *Tanult Szinkovich Lajos* a' *Törvény*; *Király Sándor*, és *Ketskés Vincze* a' *Bölselkedés*, és a' *M. Literatura* *Halgatóji*, *Tekintetes*, és *Tudós Domin Imre* a' *Törvényes karnak* *Seniora*, mint a' *Pro Director*nak *Képviselője* kezéből szép megdicsérés mellett. — A' jövő *oskolai* esztendő végén ismétlészen *jutalom kiosztás* azt reményl-vén, a' mit ohajt is, az érdemes *Professor* Úr, hogy a' *Kir. Convictus* helyre állításával számossabban fog az *Ifiúság*, mintsem az idén, a' *rendes Magyar Letz-* *kek*re megjelenni.

B e t s.

Gróf Caraman urnak a' *Cs. K. Felső-* *ges Udvarnál* lévő *Frantzia Követnek* az a' szerentséje vala a' múlt *vasárnap*, hogy a' *Frantzia Király*tol a' mi *Korónánk*' *Örökösének* *Ferdinandus* ó *Császári Fő Hertzeg-* *ségének* *küldetett* *Szent Lélek*' *Rendje*' *czimereit*, közönségesen tartatott fényes au-

dientzián, 6 Cs. Fő Hertzegeének által
adhassa.

Erdély Ország.

Ő Cs. K. Felsége kegyelmesen méltoztatott ezen, Nagy Fejedelemség' Királyi Törvényes Táblájának, megkülömböztetett virtusokkal tündöklő, számos esztendőktől fogva valamint Fejedelmének úgy hazájának nagy meglegedésével szolgáló, magát hosszúsas, hűségges és hasznos szolgálatni által, mind kettő eránt megkülömböztetéssel érdemesített Elölülőjét, Nagy Méltóságú Magyar Gyerő Monostari L. B. Gróf Kemény Samuel úr ő Excellentiáját, Valóságos Titkos 's egyszersmind Fő Kormányozó széki Tanatsost, ezen Nagy Fejedelemségbéli Státusok' Elölülőjévé (*Státuum Praecedensé*) nevezni.

Elegyes dolgok.

Az új *Spanyol* Királyné és ennek testvére, a' Király' testvér ötsének jegyese, a' *Brasiliai* K. Hertzegaszszonyok, *Kadixot* Sept. 11-dikén oda hagyván, *Madrid* felé közelítenek, a' hova, reménség szerént, 25-dikre érkezhettek-meg. — *Madridban* nagyon reménlették és hirlelték, hogy a' Király ezen házassági alkalmatossággal közönséges botsánatot fog hirdettetni.

Sándor ő Orosz Cs. Felsége néhány haktól fogva hírodalmának belső részeire vette útjat. Augustus' végén és September' elején *Moskauban* tartózkodott, *Miklós* Cs. Nagy Hertzeggel egygyütt, ki is a' Császár rendelése szerént a' maga' útozását úgy ejtette, hogy ezen időre hasonló képpen *Moskauba* érkezzék. — Augustus 29-dikén a' *Moskai* nemesség' társaságába ment ő Cs. Felsége a' nevezett Nagy Hertzeggel, a' hol másfel ezernél többre telt ezen alkalmatossággal a' társaság' tagjai 's a' vendégek' száma. A' következő napon megjelentek a' társaság' előljárói a' Császárnál, a' ki azzal tiszteelte-meg őket, hogy ebédjére méltoztatott hívni.

H i r a d á s.

Alább írt minthogy az Előfizetésre meghatározott idő már eltölt, 's minthogy már az 1-ső kötet nyomtatás alatt is vagyon, a' mely a' következő Pesti Leopoldusi vásárra bizonyosan készen is leszen, kéri azon Titt. Urakat, a' kiknél hogy ha a' Szűl és t segítő Tudományról írt munkára előre fizettek, 's még eddig el nem küldötték, hogy azt az előre fizettek neveikkel együtt hozzám mennél előbb elküldeni ne terheltessenek. Lehet még az meghatározott 10 forintokkal, az írt vásárig előre fizetni, de azután azon előfizetés annyival is inkább megszűnik, minthogy a' Nyomtatás sokkal többbe kerül, hogy sem azon áron adhatnám, mivel az rézre metzett táblák száma is 8-ra ment és a' 10 váltó forintok ezüstben 3 forintnál a' Cursus szerént többet nem tesznek. A' kik előre fizettek, szállásomról az írt vásárkor az első kötetet elvitethetik, a' 2-dik is midőn készen leszen, ezen uton hirré fog tétetni.

A' Szemorvoslás végett is a' szegényeknek ingyen szereket írok; és az azokban megkívántató operatiokat is, valamint már egyszer jelentettem, reggel 7-től 8 óráig, ebédután 1-től 2 óráig a' Serviták' piatzán lévő Urbány háznál tulajdon szállásomon véghez viszem. Pesten 4-dik Oktob. 1816.

Lugosi Fodor András.

Hogy az általam rézbe metzett 4 Táblákból álló Magyar Ország Mappáját Velin Papirosson 10, Schweitzer papirosson pedig 6 V. Cz. forintokon, Pesten a' Titt. Könyváros Uraknál, Debretzenben pedig Typographus Csáthy György Úrnál, még a' jövő Pesti Novemberi vásárig meg lehet venni; az után amannak 12. ennek pedig 8 V. Cz. forint leszen az ára: ezennel jelentem. Pesten Sept. 18-dikán, 1816.

Karats Ferentz,
Réz-metző.